

Zavezništvo ali zveza narodov?

Cesar Karel je obiskal nemškega cesarja v glav-
nem stanu. Ob tej priliki se je vršil razgovor vodilnih
državnikov in vojskovodij iz obeh držav, ter so se po-
godili, »da se obstoječe zvezno razmerje izpopolni in
poglobi«. Nemški vladni list poroča, da je »določena smer
pogodbenih dogovorov, ki pridejo v poštev« in da se je
pogodbenih dogovorov, ki pridejo v poštev, in da se je
doseglo popolno sporazumljenje o »vseh temeljnih go-
spodarskih, politično-gospodarskih vprašanjih, in sicer
ne le, v kolikor se medsebojno tičejo sedanjega vojnega
zavezništva obeh držav, temveč tudi bodočega razmer-
ja«. Zdi se tedaj, da so sklepali v nemškem glavnem
stanu o stvarih največjega političnega pomena.

Predvsem je pač upravičeno mnenje, da se je v
nemškem glavnem stanu razpravljalo vprašanje vojnih
ciljev. Kako dolgo bo trajala še vojna, zavisi nedvomno
od tega, kakšne cilje zasledujejo osrednje sile, in sicer
sedaj, ko je vojna na vzhodu končana, bistveno od tega,
kakšne cilje ima Nemčija na zahodu. Kako hoče Nemčija
urediti svoje razmerje z Belgijo in ali si hoče prilasti-
ti gospodarstvo nad železnimi rudniškimi zalozami v fran-
coski Loreni, bo seveda prav bistveno vplivalo na tra-
janje vojne. Spominimo se zadnjega govora grofa Czernina.
Minister je ponavljal tu svoje že prej, in potem
v delegaciji označeno mnenje, da hoče Avstro-Ogrska
braniti svoje in svojih zaveznikov »predvojno posestno
stanje«, toda ne bojuje se »za imperialistične cilje niti
zase niti za druge«. Narodi Avstrije imajo pravico zve-
diti, ali je grof Burian pri pogajanjih v nemškem glav-
nem stanu zastopal to temeljno mnenje grofa Czernina.
Nujno potrebno je, da se vendar že enkrat skličejo
delegacije in da se pouče o odločitvi, ki je padla v tem
vprašanju.

Tudi o vprašanju, kaj bo s prihodnostjo Poljske, se
je menda govorilo v nemškem glavnem stanu. Vemo,
da na eni strani zelo vplivni krogi v Nemčiji zahtevajo
»popravo mej« na stroške Poljske, in da na drugi stra-
ni zelo vplivni krogi v Avstriji delujejo na osebno unijo
med Avstro-Ogrsko in Poljsko. Odločitev v teh vpra-
šanjih zadeva življenjski interes poljskega naroda in
cela bodočnost naših zvez do njega, našega državnega
reda sploh. Ne gre, da o tem odloča samo par diplo-
matov in generalov, parlamentu in delegacijam se vpliv
na to zgodovinsko odločitev ne more zabranjevati.

Pogajanja v nemškem glavnem stanu se tičejo tudi
ureditve naših bodočih gospodarskih zvez z Nemčijo.
Gre tukaj očitno za vprašanje srednjeevropske car-
inske in trgovinske zveze. Poznamo načrt: Avstro-
Ogrska in Nemčija si naj dovoljujeta medsebojno car-
inske olajšave, katere odrekata drugim državam. Na-
črt ima tuintam mnogo privrženecv, pa tudi mnogo na-

sprotnikov. Ogrski agrarci, katerih zaupnik je sedaj av-
stro-ogrski zunanji minister, so mu prijazni, ker jim
hoče odpreti nemški trg; nasprotno pa se boje mnogi
avstrijski industrijski krogi, da jih brez varstva izroči
daleč prekašajoči svetovni tekmi nemške industrije. E-
nim je všeč, ker prodira carinski zid med nami in Nem-
čijo, drugi se pa boje, da nam s tem višjim carinskim
zidom zapro pot do vsega ostalega sveta. Kakor že
hočemo o tem razmišljati, je vsekakor to nekaka od-
ločitev z najtežjimi gospodarskimi posledicami; odloči-
tev, od katere sta blaginja in gorje celega našega go-
spodarstva in bodočnost cele naše industrije. Nemogoče
je, da se ta odločitev prepusti enemu ministru, enemu
poslaniku in enemu generalu. Ako imamo kaj, kar se
ne more oktroirati, ne da se prevzame kaj večjo od-
govornost, je pač to. Ako je kaka zadeva, pred katero
se ljudstva ne morejo postavljati, »kot dovršena dejst-
va«, tedaj je to. Ob uri, ko pada taka odločitev, se
mora smiti parlament, da izpregovori odločilno besedo.

V nemškem glavnem stanu se je dalje govorilo o na-
šem političnem in vojaškem razmerju do Nemčije. Vse-
bina zvezne pogodbe naj bi se izpremenila; v kaki sme-
ri izpremenila? Pogodba od l. 1879 je obe državi zave-
zala, da pomagata druga drugi z oboroženo silo, ako
to ali ono napade Rusija. Kakšne obveze bo nova za-
vezniška pogodba naložila zaveznikom? Interesi Nem-
čije se raztezajo po vsej zemlji: ustanavlja na Finskem,
Estonskem, Livoniji, Kurski, na Litavskem nove zvez-
ne države, ima silno moč v Turčiji, hoče svojo kolonij-
sko državo vzpostaviti in razširiti v Afriki, Vzhodni
Aziji in na Južnem morju. Ali bo Avstro-Ogrska tudi
po tej vojni zavezana, da smatra vse daleč po svetu se
razpredujoče interese Nemčije kot svoje? Ali gre, da
prevzamemo, tako obvezo narodi Avstrije, ne da bi njih
zastopniki imeli le priliko, da izrazijo o tem svoje mne-
nje?

Učili smo se v tej vojni spoznavati strašni mehani-
zem zavezništva. Avstro-Ogrska je prišla v navzkrižje
zaradi Srbije z Rusijo. Ker pa je bila Nemčija naš za-
veznik, je bila naenkrat tu vojna med Nemčijo in Ru-
sijo, dasi Nemčija sama ni bila udeležena na srbskem
mešetarjenju. Francija je bila zvezana z Rusijo, tako
je nemško-ruski konflikt imel vojno med Francijo in
Nemčijo kot posledico, čeprav srbski konflikt obe ni
prav nič brigal. Francija pa je bila zopet zvezana z
Anglijo; tako je stopila na plan tudi Anglija! Tako je
konflikt Avstro-Ogrske in Srbije po železnem meha-
nizmu zavezniških pogodb izzval svetovno vojno. Ta iz-
kušnja je podžgala vse narode, da razmišljajo o tem,
ali so zavezništva sploh sredstva, da zagotove svetov-
ni mir. Ali niso marveč vzrok, da se vsak konflikt med
dvema državama razvije do silovitega boja vseh vele-
sil? Zaraditega se je porodila misel, da se namesto
teh zvez, ki se drezajo med seboj, postavi ena sama

zveza narodov, ki naj bi vse kulturne narode na zemlji
združila k skupni obrambi miru, k skupni ureditvi vseh
prepirov z obligatoričnimi razsodšči in v katerem naj
bi vse ožje zveze izgubile vsak pomen. To je proglasil
predsednik Wilson v svojem znanem mirovnem pro-
gramu, za katerega sta se Czernin in Hertling izjavila
kot sprejemljivega. Tega je Czernin sam proslavljal v
svojem znanem budimpeštanskem omiznem govoru kot
bodoči »svetovni red.« Ali je to, kar se je sedaj v nem-
škem glavnem stanu pogodilo, še združljivo s temi
načrti?

Ako se Nemčija in Avstro-Ogrska strneta k trajne-
mu, ožjemu, političnemu, vojaškemu in gospodarskemu
zavezništvu, tedaj bo storila antanta isto. Zavezništvo
bo stalo proti zavezništvu. Zavezništva, to so trajna
delitve sveta v dva sovražna si tabora, tekmovalno o-
boroženje po vojni, gospodarski in sirovinski boj, več-
na vojna nevarnost. Zveza narodov nasproti — »liga
narodov« — pa je združenje vseh narodov k ožji skup-
nosti, premostitev sovražnosti med narodi, mednarodno
razoroženje, odločitev vseh prepirov med državami ne
le s pravico sile, temveč s silo pravice.

Načrt novega vojaškega preskrbovalnega zakona.

Zakoni, ki urejajo preskrbo vojaških oseb in njih
svojcev, so stari že 30 do 40 let. Vojaška uprava je
sedaj izdelala nov načrt, ki bo predložen parlamentu.

Pri preskrbi moštva (brez aktivnih podčastnikov)
je izraženo načelo, da se pokojnina odmeri po delane-
zmožnosti, in sicer v štirih stopnjah (20 do 50 odstot-
kov, 51 do 75 odstotkov, 76 do 100 odstotkov, popolna
nesposobnost za kak civilni poklic). Pokojnina za vsako
teh štirih stopenj znaša pri prostakih in poddesetnikih
120, 180, 240 in 360 K; pri desetnikih in četovodjih
132, 198, 264 in 396 K; pri narednikih 144, 216, 288 in
432 K. Dosedanja pokojnina je znašala letno od 72 do
168 K. Pokojnina se pozneje na podlagi novih preiskav
lahko zviša ali zniža. Pri vojaški invalidni preskrbi si
sedaj tudi moštvo lahko prosto izbere svoje bivališče,
kar je bilo doslej mogoče le pri častnikih. Tozadevna
invalidna pokojnina znaša pri prostaku 600 K, pri na-
redniku 804 K letno. Poleg tega dobi moštvo po novem
načrtu tudi višje doklade za rane, in sicer, če je popol-
noma pohabljen, letno 1200 K, če je oslepel na obeh
očesih, 960 K, če je izgubil posluš ali govor, 400 K,
če je zgubil celo roko ali nogo, za vsak zgubljen ud
po 400 K, če je oslepel na eno oko 300 K, če je izgubil
del roke ali noge 300 K, za druge manjše rane 120 K.
Svota vseh doklad za rane ne sme presežati 1200 K
na leto.

LISTEK.

Spomin na Karla Marxa

Znani socialistični pisatelj Eduard Bernstein pri-
občuje zanimive osebne spomine na K. Marxa.

V prijateljskih krogih so nazivali Marxa »zamo-
rec« in tako je podpisoval tudi pisma svojim prijate-
liem. Bilo je to ime, katero so mu dali nekaj njegovi
otroci, in sicer zaradi njegovih kakor smola črnih las
in rumenkaste polti. Marx je imel, ko sem se z njim
seznanil, že kot sneg bele lase. Star je bil takrat 62 l.
bil je le za dve leti starejši kot Engels, toda napravljaj
je utisk mnogo starejšega. Govoril je z mirnim, jasnim
onom patriarha, čisto drugače, kot sem si ga predstavl-
jal. Po tem, kar so mi o njem pripovedovali, sem prič-
akoval, da najdem zelo sitnega, razburljivega stare-
ga gospoda, a našel sem moža, iz čigar temnih oči je
odsevala globoka človekoljubnost in vpljdnost in v či-
gar besedah je bila neskončna prijaznost. Ta prijaz-
nost in nežnost besed je bila tem bolj občudovanja
vredna, ker je imel Marx dovelj vzrokov, da bi bil za-
lostnejši. V Bruslju, tudi v letih njegovega bivanja v
Parizu in Londonu je često potrkala na njegova vrata
beda. Vsled dolgih bolezni, vsled opetovanega, popot-
nega premenjavanja služb je živel Marx tudi ob veli-
ki skromnosti svoje družine vedno v finančni krizi ter
je plačeval oderuhom, ki so mu pomagali s smešno ma-
lenkostnimi pripomočki, od 20 do 50 procentov obresti.

Ob takim stradanju in v denarnih stiskah se je pred-
časno postaral. Toda kljub temu ni bil nikoli za kako
odnehanje od svojih ciljev.

Nekoč mu je ponudil Bismarck po svojem pobočniku
Bucheru, ki je bil sam prej revolucionar, da bi za ve-
liko plačilo pisal vsak mesec za pruski »Staatsanzei-
ger« poročilo o gibanju na denarnem in blagovnem
polju. Pri tem naj bi se Marx ravnal le po svojem stro-
kovnjaškem prepričanju in redakcija tega uradnega li-
sta se je hotela zavezati, da ne izpremeni v njegovih
člankih niti besede. Marx je to odklonil, dasi je ravno
takrat trpel največje pomanjkanje. Čist je hotel biti ne
samo pred vsako krivdo, ampak tudi pred vsakim o-
sumljenjem ter je hotel raje poginiti bede, kot da bi se
uklonil svojemu načelnemu nasprotniku. Najtežje gospo-
darske skrbi so se končale šele tedaj, ko si je pridobil
Engels nekaj imetja ter mu je mogel pomagati.

Pa tudi tedaj se niso končale razne skrbi. Marx
je bil nenavadno dober in skrben družinski oče in je ho-
tel raje vse sam prenašati, samo da bi se njegovi rod-
bini le malo dobro godilo. Izmed njegovih treh hčera
sta se poročili Laura in Jenny s francoskima pisatelj-
ma Pavlom Lafargueom in Charlesom Longuetom.
Čimotno pa njihov zakon ni bil ravno najslajnejši. Za
najmlajšo hčerko Eleonoro se je dolgo potegoval fran-
coski komunard Lissagaray, toda končno se je poročil
z drugim pisateljem.

Ko sem prišel prvič z Beblom v Marksovo domači-
jo, je bila njegova žena ravno zelo bolna. Toda, ko se
nas povabili h kosilu, je vstala z ležišča, da bi nas po-

zdravila pri mizi. Marxova gospa se je kazala vedno naj
je govorila ali molčala, kot nežna, visoko izobražena.
Njena bolezen je zelo ogrenila Marxa življenje in ko
je decembra 1881 umrla po dolgem trpljenju, mi je En-
gels pisal: »Zamorec umre tudi.« Engels je namreč do-
bro vedel, da ne preživi Marx dolgo smrti svoje verne
družice; pri pogrebu je malo manjkalo, da ni padel v
grob, če bi ga prijatelji ne zadržali. Svoje bolečine je
manjšal z delom: hotel je namreč dokončati svoje glav-
no delo »Kapital«, a niti to mu ni bilo dano. Ko je pri-
šlo konec januarja 1883 poročilo o nagli smrti njegove
hčerke Jenny, bi bil kmalu to žalostno novico plačal
z življenjem. Od te dobe je ležal, opoldne 14. marca
1883 je vstal z ležišča in odšel v svojo študijsko sobo;
čez dve uri ga je pa našel Engels sedečega na naslo-
njaču z nasmehom na ustnicah — mrtvega. Marx je bil
pokopan na pokopališču v Highgati zraven svoje žene
in vnuka.

Ko je Marx umrl, je bil že slaven po vsem svetu
in vendar je stal ob njegovi rakvi le trop prijateljev;
danes se ga spominjajo milijoni . . .

Marxu ni bilo nikoli za populariteto, sam nam je
pravil, da »ne da zanjo niti vinarja.« Bil je zelo proti o-
sebnemu kultu, in v dobi, ko je dobival že mnogošte-
vilna priznanja iz raznih dežel se je čutil zelo obteženim
ter se ni nikoli poganjal za javnost. Tak je bil že v
mladosti. V tej dobi je stopil v tajno zvezo komunistov,
le pod pogojem, da bodo odstranili iz pravil vse, kar bi
podpiralo vero v avtoriteto.

Pokojnina za vdove, po možeh, ki so padli ali vsled vojnega službovanja umrli, je določena na 225 K letno; če pa smrt ni v nobeni zvezi z vojnim službovanjem, znaša pokojnina za vdove 150 K. Vdove, ki so delanezmožne, ali ki se morajo z otroki ukvarjati, dobe na leto 210 K doklade. Vzgojevalni prispevki za otroke brez očeta znašajo 135 K letno, če je oče padel ali umrl vsled vojnega službovanja, v drugih slučajih 90 K. Sirote brez očeta in matere dobe, če je ena ali dve dvojini, če jih je pa več, pa poldrugi znesek, ki je določen za sirote brez očeta. Ti vzgojevalni prispevki se bodo izplačevali do 17. leta starosti. Nezakonski otroci imajo enake pravice; tudi starišem, sestram in bratom brez starišev, prastarišem padlih itd. se lahko dovolijo manjše rente.

Pri rezervnih častnikih, se bo pokojnina določila po enakih štirih stopnjah delanezmožnosti kot pri moštvi; poleg tega se bodo izplačevale stanovanjske doklade, preostalim pa preskrbovalni prispevki. Enako se bodo uredili tudi preskrbovalni prispevki za aktivne podčastnike.

Politični pregled.

— **Cesar Karel potuje tudi v Carigrad.** »Information« poroča: Turški poslanik Hussein Hilmi paša je odpotoval v Carigrad, da tam vodi priprave za predstoječi obisk cesarja Karla v Carigradu.

— **Okrožna glavarstva na Češkem.** Iz poslanskih krogov se poroča da je vlada odgodila razglasitev odredbe o okrožnih glavarstvih na Češkem po binkoštih. Čehi so mnenja, da je rok podaljšan še dlje, ker namerava vlada počakati za svoj eksperiment primerne trenutka. Nemški poslanci pa trde, da govornice niso resnične in da izide naredba še pred prazniki. Predsednik poslanske zbornice, dr. Gross je izjavil voditeljem nemških strank, da ne more za poletno zasedanje zbornice ničesar ukreniti, ker ni še vlada ničesar izjavila.

— **Zakaj hočejo razširiti zvezo med Nemčijo in Avstro-Ogrsko?** Glasilo ogrske vlade »Pester Lloyd« navaja za razširjenje in poglobljenje zveze med Nemčijo in Avstro-Ogrsko med drugim: Moderni narodi bodo ostali po vojni približno taki, kakoršni so bili prej. V jedru so zdravi, polni energije, bogati inteligence, le Rusija je omagala, a ne ve se še, kakšen razvoj ji je namenjen. Na zahodu se kaže bodočnost jasnejše. Sovraštvo Francozov proti Nemčiji je zgodovinsko; njene državniške je zapeljalo vedno hrepenenje po Reni. Anglija ne zaupa novi velesili Nemčiji. Vojskovala se je nad sto let s Špansko in z Nizozemsko za trgovinsko nadvlado, dvesto let je napadala Francijo, dokler jo ni uničila kot kolonialno velesilo. Vojna je postrila položaj. Nemčija nima nobenega drugega zanesljivega prijatelja med evropskimi velesilami, kakor Avstro-Ogrsko. Tudi v miru se mora naslanjati na njo. Vključno silnim porazom se ni preživelo napadalno razpoloženje Srbije, Rumunije in Italije. V takem položaju da je tesna zveza centralnih velesil neobhodno potrebna.

— **Avstrijsko-nemška zveza.** Kakor znano, so sklenili svojedobno zvezo med Nemčijo in Avstro-Ogrsko cesar Fran Josip I., cesar Viljem I., grof Andrassy in Bismarck. Ta zveza je bila sklenjena na temelju obrambe zlasti proti Rusiji. Sedaj hočejo to zvezo razširiti in poglobiti — zveza naj se obnovi na temelju obrambe proti vsem drugim državam, ne samo proti Rusiji, in naj se po možnosti uvrsti v temeljni državni zakon, tako da bi prememba zveze bila mogoča samo z večino dveh tretjin državnega zbora.

— **Ogrski državni zbor o sestanku vladarjev.** V ogrski poslanski zbornici je predvčerajšnjim interpeliral poslanec grof Mihael Karolyi o vsebini zadnjih razgovorov našega in nemškega cesarja in o cesarjevem pismu princu Sikstu Parmskemu. Grof Karolyi je navajal v svojem utemeljevanju, da se podaljša zveza z Nemčijo avtomatično; novi dogovori so zato popolnoma odveč. Nasprotuje ustanovitvi osrednje Evrope in proti temu, da bi sklepali vojaško konvencijo. Ogrska želi vojaško in gospodarsko neodvisnost. Zahteva, naj se pojasni vloga, ki jo je igral grof Czernin v zadevi pismem. — Ministrski predsednik dr. Wekerle je odgovoril: Sodim, da odgovarja le splošnemu pritrditvenju javnega mnjenja Ogrske, če se podaljša in poglobi zvezno razmerje z Nemčijo. Samoobsebi umljivo je, da bodo sklenili gotove vojaške dogovore, a v popolnem obsegu se ohrani samoodločevalna pravica Ogrske. Emotno postopanje se bo določilo tudi glede na poljiško vprašanje. Zveza z Nemčijo ne bo tvorila nobene ovire, da bi se ne smeli pridružiti zvezi narodov. Glede na cesarjevo pismo je izjavil ministrski predsednik, da je povzročilo, ker so bili potvorjeni bistveni deli, v gotovi meri vznemirjenost, posebno v Nemčiji. Bivši minister grof Czernin ni tajil, da so se razgovarjali s princem Sikstom; v kolikor so bili razgovori političnega značaja, prevzame grof Czernin za

nje popolno odgovornost. Z velike večino se je sprejel odgovor na znanje.

— **Volilna reforma na Ogrskem.** Iz Budapešte poročajo, da je prišlo med vlado in delovno stranko do kompromisa glede volilne reforme. Volilna pravica je po izpremenjenem predlogu vezana na naslednje pogoje: 24. leto, ogrsko državljanstvo, znanje branja in pisanja, stalno bivališče. Poleg tega je treba, da ima volilec šest razredov elementarne šole, da govori madžarski jezik in da plačuje najmanj 6 kron davka ali da poseduje osem oralov polja, ima obrtniško licenco, je nastavljen v kaki obrti ali v kakem podjetju ali pa je bil odlikovan s Karlovim križem ter da stanuje šest mesecev v isti občini. V bodoče ima pod istimi pogoji volilno pravico tudi vsaka žena, ki je stara 24 let in je uspešno dovršila štiri razrede meščanske šole.

— **Protesti Ukrajincev.** Seja ukrajinskih zemstev je protestirala proti preobratu v Ukrajini z noto, ki jo bodo poslali tudi nemškemu in avstrijskemu državnemu zboru. Zbor kmetov in komite socialnih revolucionarjev v Kijevu sta se temu protestu pridružila.

— **Gospodarska pogodba z Rumunijo.** Med našo državo in Rumunijo se je sklenila tudi gospodarska pogodba. V prvem členu pogodbe si oba dela obljubujeta, da bosta odslej živela v miru tudi na gospodarskem in finančnem polju in se v dobi prehoda iz vojnih v mirovne razmere podpirala in ne zavirala prehoda z visokimi uvoznimi carinami. V nevtralnih državah ležeče blago, izvirajoče iz Avstro-Ogrske ali Rumunske, ki je bilo obremenjeno z določbo, da niti posredno niti neposredno ne sme dospeti v kraje drugega pogodbenika, se more zopet izvoziti in je vlade nevtralnih držav nemudoma obvestiti o preklicu teh odredb. Tudi je takoj pričeti s poštnim, brzojavnim in telefonskim prometom in je podaljšati pogodbo o dobavi tobaka do leta 1930., pri čemer pa ponudbene cene ne smejo presegati pridelovalnih cen za več nego 15 odstotkov. Med Rumunsko in Bolgarsko se napravi nova železniška zveza, Rumunska pristopi železniški konvenciji, ki se je leta 1883. sklenila med Avstro-Ogrsko, Turčijo, Srbijo in Bolgarsko. Za uvoz in prevoz avstro-ogrškega blaga Rumunija ne bo računala višjih vzvornih nego za svoje blago. Uravnava se tudi razmerje avstro-ogrskih podanikov in njih premoženja ter različnih delniških in drugih družb v Rumuniji. Dokler se ne sklene petrolejska pogodba, Rumunija za izvoz petroleja in petrolejskih izdelkov v Avstro-Ogrsko ne bo pobirala izvozne carine, pa tudi ne izvoza tega blaga prepovedala ali preklicala. Uravna se tudi izseljeništvu. Glede osebnega in prtljažnega prometa ni delati razlike med prebivalci obeh pogodbenih delov. Donavska pristanišča med Brajlo (vštevši) in Črnim morjem je smatrati za pomorska pristanišča. Dodatna pogodba ureja promet z živino, živalskimi surovinami in surovinskih produkti. — To so v kratkih obrisih poglavitne določbe te gospodarske pogodbe.

— **Državnozborska volitev v Zwickau.** V Zwickau na Saškem se je vršila 13. t. m. volitev v državni zbor. Narodni liberalni kandidat Klug je dobil 6096, socialni demokrat Meier 12.433, neodv. socialist Heckert 5036 in Braun (stranka srednjih slojev) 102 glasova. Meierju je torej izvolitev zagotovljena. To volilno okrožje je bilo do sedaj v rokah neodv. socialistov.

— **Se en mirovni sklep.** Med Turčijo in Finsko je bil sklenjen mir dne 11. maja v Berlinu.

— **Irski in Anglija.** Združeni izvršilni odbori angleških delavskih organizacij so angleško vlado nujno pozvali, naj zaradi Irske, zaradi Anglije in aliiranih držav in zaradi bodočnosti demokracije opusti izvršitev zakona o brambeni dolžnosti, ker bi vsak poskus v tej smeri zahteval kri tisočev Ircev in Angležev. Poročila iz Dublina javljajo, da odstopi dosedanji poveljnik čet na Irskem, general Mahon, in da pride na njegovo mesto naslednik, ki ima pričeti s prisilnimi ukrepi. Od 20. maja naprej je voznja na Irsko dopustna le proti posebnemu dovoljenju. Ta ukrep se smatra za pričetek prisilne akcije.

Dnevne beležke.

— **Člani in članice društva »Svobode«** se vabijo na važen društven

sestanek,

ki se bo vršil jutri, v soboto ob 8. zvečer v društvenih prostorih, Šelenburgova ulica 6, II. nadstropje. Na sestanku poroča sodr. **Milost iz Trsta.** Ničče naj ne manjka. — Gosti dobrodošli.

— **Zagorje ob Savi.** Na razna vprašanja sodrugov in sodružic v okraju politične organizacije Zagorje se vse sodruga obvešča, da je odbor politične organizacije dogovorno z zaupniki sklenil, da naj se sodruzi in sodružice ki žele iti na shod na binkoštno nedeljo dne 19. t. m. v Trbovlje, zberejo v društvenem lokalu v Zagorju ob 11. uri dopoldan. Vsi oni, ki gredo prej ali pozneje pa naj bodo točno ob 1 uri v Delavskem domu v Trbovljah. — Odbor.

— **Na manifestacijskem shodu v Trbovljah,** ki bo v nedeljo dne 19. maja ob 2. popoldne v prostorih pri

Špancu bodo govorili: sodruga Čobal in A. Kristan ter poslanci gg.: dr. Benkovič, dr. Korošec in dr. Ravnihar.

— **Deželni odbor kranjski** je imel dne 15. t. m. sejo, na kateri je deželni glavar poročal, da nastopi daljši zdravstveni dopust. — Deželni odbornik grof Barbo je s 1. majem zopet vstopil v deželni odbor. — Povodom Karlovega tedna se dovoli 3000 K. — Okrožnim zdravnikom za Metliko se imenuje dr. Kučera. — Nasvetu nižjeavstrijskega deželnega odbora, da se naj ustanovi na Dunaju posredovnica za vse deželne odbore, se pritrudi. — Deželni glavar poroča o nadaljnem izplačilu podpor aprovizacijskim odborom za siromašne sloje. — V okrajno preskrbovalno komisijo v Črnomlju se imenuje črnomaljski župan Josip Doltar. — Dunajski župan vabi k udeležbi pospeševanja akcije za novo železniško zvezo med Dunajem in Trstom. Sklene se, akcijo podpirati. — Nekaterim občinam se dovoli pobiranje nad 100odstotnih doklad. — Sklene se sistemizirati potrebno število strežniških mest v deželni blaznici in skrbeti za primerno strokovno izobrazbo strežniškega osebja.

— **Hrvaška resolucija,** ki je bila včeraj zaplenjena v »Napreju« v celoti, prinaša »Edinost« z dne 16. t. m. nezaplenjeno. Res ne vemo, kaj je v njej, kar bi bilo nevarno!

— **Obnovitev Goriško-Gradišanske.** V terek se je vršila v Trstu pod predsedstvom namestnika druga seja deželnega sveta za gospodarsko obnovitev Goriško-Gradišanske. Namestnik je uvodoma naglašal veličino dela, ki je mora zmagati akcija in ki jo težkoče nabave delavnih sil in prevoznih sredstev, kakor tudi vse druge vojne težkoče še povečujejo. Te težkoče je mogoče premagati le stopoma in s sodelovanjem vsega prebivalstva vseh stanov in poklicnih krogov. Izvajanjem namestnika so sledila poročila voditelja obnovitvenega urada, dr. pl. Schullerna, kakor tudi poročila posameznih oddelčnih predstojnikov. O posameznih točkah so se razvile obširne in živahne razprave. Izmed poročil je bilo zanimivo zlasti ono načelnika tehniškega oddelka, ki je nudilo sliko dela, ki je je treba še izvršiti. Tako je bilo število poškodovanih kmetijskih poslopij določeno na okroglo 11.000, ono mestnih stavb na 4000. Temu nasproti je treba upoštevati, da znaša kljub vsem prizadevanjem stanje delavcev in rokodelcev v obnovitvenem ozemlju 1400, število tovornih avtov le 3. S temi razmeroma slabimi silami so bile oživotvorjene dosedaj 3 opekarne in 4 plavži, kakor tudi več mizarških in ključavničarskih delavnic; vrh tega je bilo nastanjenih 391 objektov. Število za prebivalstvo adoptiranih barak znaša preko tisoč. Kmetijski poročevalec, ravnatelj Ripper, je opisoval stanje setvene akcije in obnovitve kmetijstva. Prizadevanjem kmetijskega oddelka se je posrečilo, da je pridobilo za delo 1300 vojaških kmetijskih delavcev in nad tisoč srbskih volov. Umetni gnoj in žveplo sta zagotovljena v zadostni množini, istotako veliko število kmetijskega orodja. Stanje pomladanske setve je v splošnem zadovoljivo, le kuruza ima zaznamovati vsled vlažnega vremena tritedenski zastanek. Glede vinoreje je akcija vsled pomanjkanja trt močno ovirana. Posebna pozornost je bila posvečena reorganizaciji svilarstva. Številna od sosveta podana navodila so se tikala predvsem odstranitve številnih prometnih omejitev v obnovitvenem ozemlju, zboljšanja varnostnih razmer, pospešenja odpravljanja pisem in brzojavk, nastanitve vojaških delavskih stotnij, dopustov in oproščenj domačih vojaških oseb, odstranitve razstrelilnih snovi in žičnih ovir in zasutja strelskih jarkov. Vojaški zastopnik je obljubil v vseh točkah čim največje upoštevanje s strani vojaških oblasti. Zlasti, kar se tiče odstranjevanja razstrelilnih snovi, se bo isto močno pospeševalo, zasutje strelskih jarkov pa se sedaj z ozirom na veliki obseg tega dela še ne more izvršiti. Koncem seje, ki se je končala šele v poznih večernih urah, je namestnik toplo pozivljal navzoče, naj kljub vsem začetnim težkočam ne omagajo. Največje težkoče so minule in z združenimi silami se bo posrečilo, da se dovede akcija do srečnega konca.

— **Boljunc pri Trstu,** dne 16. maja 1918. V ponedeljek po Veliki noči imel je sejo domači srenjski odbor. Seje so se udeležili ne le srenjski odborniki, ampak tudi drugi vaščani. Za sedanje razmere je bila udeležba obila. Med drugim so pri seji razpravljali o aprovizaciji. Obširno je poročal o srenjskih poslih in aprovizaciji vaški načelnik g. Andrej Sancin. Med sejo je tudi došla aprovizacijska tajnica gospa Ferjančičeva. Gosp. Sancin Andrej je omenil marsikatero nerednost pri aprovizacijskem poslovanju, med drugim tudi, da je srenjski odbor določil dva nadzornika za nadzorovanje aprovizacije, kar je pa g. župan odklonil; gospa Ferjančičeva je pa vse njegove trditve izpodbijala. Da bi se postavilo nadzornike za aprovizacijsko poslovanje, smatra zase in za gospoda predsednika poniževalno in žaljivo; baje tudi ni dopustno, ker aprovizacijsko komisijo sme nadzirati edino g. župan. Opazke, da v zmislu obč. reda za Istro sme obč. odbor po svojih izvoljenih zaupnikih nadzirati vse posle občine — dosledno tudi aprovizacije, niti ni upoštevala. Dalje je tudi trdila, da, če bi se postavili nadziratelji, bi morali biti bolj izobraženi in bolj inteligentni, nego je ona in predsednik, ne pa preprosti kmetje. Slednjic je na neko opazko Andreja Sancina povedala Karolina Žerjal, da

poleg dvojnega deleža dobivajo živila celo za odsotne člane družin ne le družina svetovalca Žerjale, ampak tudi družine Ferjančič, Res, Kralljč, Sancin i. dr. Komu na škodo? Ljudstvo to dobro ve in je razburjeno radi tega; je to že županu potožilo, a vse nič ne pomaga. V Dolni so se istočasno sestale matere-glavarice družin, razpravljale o aprovizacijskih zadevah, izbrale deputacijo, ki se je šla pritožiti k županu in k c. kr. okr. glavarju. Obadva sta jim obljubila pomoč, ali ostalo je le pri obljubah. Iste osebe kot prej delijo, pašujejo in surovo psujejo uboge ženske in otroke, sami se pa maste z dvojnimi deleži. Radi aprovizacije je v vseh vaseh dolinske občine ljudstvo razburjeno. V Ospu je n. pr. predsednik aprovizacijske komisije enostavno odstavil člana nadučitelja Bertoka samo zato, ker mu ni ljub. On in župan naročita, kateri dan naj pride deputacija ljudstva v občinsko pisarno, deputacija pride, njiu pa ni. Ni dovolj, da dobimo tako malo živil, da z njimi ni mogoče živeti, a še od te malenkosti odtrgajo za dvojni delež kakih 300 oseb. Komu se to odtegne od ust? Dvoine deleže nakazujejo orožnikom, učitelstvu, obč. organom, vsem članom aprovizacijske komisije in celo vsem delilcem in to ne le njim, ampak vsem osebam njih družin. Je še drugih nerodnosti, o katerih hočemo kasneje kaj povedati. Lovrenc Ota je imel popolnoma prav, da se je pritožil, le škoda, da ga ni sedaj doma. — Kofof.

Zaplemba imetja. Tržaška deželna sodnija je odredila zaplembo imetja Jakoba Pristerja iz Gradišča ob Soči, komisijonarja v Trstu, ker je osumljen zločina proti vojni sili države.

Poročilo ljubljanskega odbora za vojne vdove in sirote. Leta 1915. se je osnoval v Ljubljani pod predsedstvom deželnega glavarja dr. Šusteršiča odbor za vojne vdove in sirote, ki je prevzel nalogo za Božič obdarovati vdove in sirote v vojni padlih ali vsled vojne umrlih kranjskih junakov. Odbor je poleg predsednika obstojal iz sledečih gospodov: dr. Ivan Tavčar, župan ljubljanski; dr. Ferdinand Eger, advokat in deželni poslanec; dr. Josip Gruden, kanonik ljubljanskega stol. kapitlja; Ernest baron Schönberger, deželnovladni svetnik; Ignacij Nadarh, kanonik ljubljanskega kapitlja; Otomar Bamberg, lastnik tiskarne; Karel Dermastija, vodja slov. trgovske šole in deželni poslanec; Gabrijel Jelovšek, veleposestnik; Anton Belec, župan; Ivan Kregar, predsednik za pospeševanje obrti; Nikolaj vit. Gutmansthal, veleposestnik; prelat Andrej Kalan; odvetnik dr. Vladimir Pegan; dež. odbornik dr. Karel Triler; dež. odbornik dr. Evgen Lampe, deželni odbornik; Karel Pollak star., tovarnar. Tekom svojega delovanja je odbor v določeni namen nabral 7.930 K 06 vin. Za obdarovanje je bilo priglasenih 1120 vdov in 3478 sirot. Vsaka vdova, odnosno vsaka sirota je dobila božični dar 15 K. Porazdelilo se je tedaj med nje 68.970 K. Po odbitku stroškov za tiskovine in poštnino v znesku 393 K 95 v je preostal po pribitku interkalar. obresti znesek 3265 K 35 vin., katerega je odbor z obrestmi vred izročil »Kranjskemu deželnemu društvu c. kr. avstrijskega zaklada za vojaške vdove in sirote ter varstvo otrok in mladinsko skrbstvo v Ljubljani«. Ker je to društvo sedaj prevzelo vso skrb za vojne vdove in sirote v deželi, je imenovan odbor svoje delovanje ustavil ter se razšel. Vsem darovalcem, ki so s svojimi prispevki pripomogli, da je ta človekoljubna in patrijotična akcija uspela, izreka odbor tem potom še enkrat najtoplejše zahvalo. — Odbor za vojne vdove in sirote v Ljubljani.

Državni uslužbenec nam piše: Državni uslužbenec ali vpokojenec je plačal v Ljubljani pred vojno na mesec za najpotrebnejša živila, in sicer za 4 kg zabele (po 2 K) 8 K, 15 kg kruha (po 30 h) 4:50 K, 10 kg krompirja (po 12 h) 1:20 K, 30 komadov jajec (po 6 h) 1:80 K, 3 kg fižola (po 20 h) 60 h, 50 litrov mleka (po 10 h) 3 K, skupaj torej za vsa ta živila 19:10 K. Sedaj pa plača, in sicer: za 4 kg zabele (po 20 K) 80 K, 15 kg kruha (po 2 K) 30 K, 10 kg krompirja (po 2 K) 20 K, 3 kg fižola (po 8 K) 24 K, 30 litrov mleka (po 1 K) 30 K, 30 komadov jajec (po 80 h) 24 K, skupaj torej 208 K. Ker državni uslužbenec oziroma penzionist ne dobi živil in jih mora, vsaj kolikor jih dobi, kupovati pod roko ter plačevati desetkrat dražje kakor pred vojno, dočim so se njegovi dohodki zvišali le približno za 100 odstotkov. Vprašali bi visoko vlado, kako si misli življenje teh uslužbencev in penzionistov ob teh razmerah? Dalje stane danes srednje vrste obleka 600 K, perilo 50 K, čevlji 100 K, pranje perila na leto 150 K, dočim dobi državni uslužbenec in penzionist le kakih 200 do 300 K v ta namen. To so res razmere, ki kriče po izboljšanju, toda nikogar ni, ki bi se resno zavzel za te uslužbence. Kakor drugo delavstvo, tako tudi ti uslužbeni trpe največjo bedo, dočim imajo dobro z denarjem podkovani gospodje razmeroma lepo življenje.

Janez in njegova izobrazba. V noči od 13. na 14. maja se pripelje zagorski Janez s svojim sinom z železnico iz Ljubljane. Z njim je bil tudi njegov prijatelj, ki je na tukajšnji postaji v službi. Ker je stopil njegov tovariš v voz drugega razreda, je napravil tudi Janez tako, toda brez voznega listka. Na vlaku izprevodnik zahteva vozni listek. Seveda, če Janez listka nima, ga tudi Janez pokazati ne more. Išče po žepih, na kar izvleče nekaj že po več mesecev starih kart, misleč, da so pravi. Toda izprevodnik začne pisati doplačilno karto. Janez, namesto da bi bil mirno plačal in bil zadovoljen, da se sme peljati še naprej, se začne z njim prerekat, da ne plača, češ, da ima dobre vozne listke. Na naši postaji izprevodnik izstopi in zahteva pristojbino ponovno. Ker se pa ni imel časa dolgo prerekat, je izročil vso stvar uradniku. Janez pa pravi, te bom že dal v pritožbeni zapisnik. Ko se izprevodnik vrača na vlak, skoči Janez za njim in začne kričati »šuft, šuft«, misleč, da se s tem postavi. Ko pride ven iz pisarne, pravi: »Kar tisti vozni listek popravi, ker si tudi Slovenec, saj bo dober. Nato je odšel. Uradnik molči in odide v pisarno. Ali je popravil tisti vozni listek, nam ni znano. Škoda je sicer zanj papirja. Janeza cela dolina pozna, da se dela najbolj izobraženega, pa je tak. Nas, železničarje, naj pa pusti v miru, ker mi moramo službo opravljati, kakor nam je ukazano. Če pa Janez nima denarja, naj hodi drugič peš.

Kako g. Widmajer deli tobak v Trbovljah. Gospod Widmajer je vzel leta 1907 v najem gostilno in trafiko gospe Plavšakove in se je takoj izrazil, da za rudarje nima tobaka, pač pa za kmete. In res, kadar je dobil tobak, so ga kmetje in taki rudarji, ki so zahajali čisto v njegovo gostilno in ga čistili, dobivali, ubogi, mirni rudarji, ki so tudi preji; ko je bilo to še mogoče, včasih popili pri njem kakega pol litra vina, pa nič. Če je kdaj vprašal tak rudar za cigareto, je gostilničar odgovarjal: »Dajte Vi meni cigarete, Vi kot rudar dobite svoj delež pri rudniku, jaz imam tobak samo za svoj okraj in za svoje ljudi«, in če je rudar govoril še kaj več, ga je pošteno nahrulil in postavil na cesto. Več če je kdo zabil, več je dobil; kdor je pil četr litra vina, je dobil tri cigarete, če je bil strasten kadilec, je moral piti še četr, pa je zopet dobil dve ali tri cigarete. Kadar je bilo bolj malo cigaret, so jih dobili samo bolj znani, bolj imenitni, ali pa taki, ki so pili po štefanu. Tem so dajali cigarete in tobak skrivaj v kleti, da rudarji niso preveč sitarili. Dogajali so se čudeži: če je kdo šel v klet, na stranišče, v prvo nadstropje, vsak je prikadil, ko se je vrnil. Druge pa so tolažili, češ, v kratkem ga pričakujemo, pridite še jutri, morda že pride. Kadar je tobak prišel, so rekli enim, da ga še ni, drugim pa, pridite jutri, tretjim, dajte Vi meni tobak in pojdite tja po tobak, kamor spadate, za Vas nimam tobaka, tudi Vas nisem klical v gostilno; zopet drugim, ga še nismo razpečatili, drugim, počakajte, da se drugi nekoliko odstranijo, pa ga dobite še nocoj; eni ga niso dobili, čeprav so ves teden izpraševali zanj. Mnogo rudarjev dobi malokdaj tobak pri rudniku, dobe ga tudi premalo in se revirji vrste sedaj ta, sedaj oni. Toda g. Widmajer ne da tobaka rudarjem, niti v svojem rajonu. Ošabenemu ne bi bilo treba biti, čeprav ima par tisoč kron. Takim ljudem, ki tako izrabljajo položaj, bi se morala odvzeti koncesija za trafiko in gostilno. Pa tudi z jedmi ni pri tem gospodu bolje. Eni dobe jedi kadarkoli, še kruh in pitico; rudarji ne dobe nič. Gospa rudarjem vedno zatrjuje, da še sami nimajo kaj jesti. In koliko se v omenjeni gostilni preigra za velik denar marsikatero noč! Dne 12. maja so oklicali v Trbovljah, da se bo trafika umrle g. Pavšakove oddala na dražbi v zakup, in sicer v prvi vrsti invalidom in vdovam padlih vojakov. Govorili smo, v gostilni Močilnikarjevi, da je tako prav, da nastane red v tej trafiki. To je slišal neki Dobršek Jakob, ki je vse povedal g. Widmajerju. Ko sem potem prišel v gostilno z drugim tudi jaz, da bi dobil par cigaret, dobim četr litra vina in nato pride iz kleti v sobo gosp. Widmajer in pravi v navzočnosti osmih oseb, da v njegovi gostilni ni nič več pijače zame in tudi ne tobaka, da sem jaz njegovi trafiki najbolj nasproten. Nato sem rekel, da je čisto prav, da se mu vzame trafika in te besede so bile povod, da sem moral zapustiti lokal. — Rudar.

Iz Trbovelj. Dne 6. t. m. so imeli poduradniki iz Trbovelj, Hraštnika in Zagorja razpravo o svojih pritožbah pri pritožbeni komisiji v Gradcu. Zahtevali so, da se jim zviša plača na 200% na podlagi sedanje plače, ki znaša povprečno 149 kron in da se jim posebej plača nedeljsko delo in nadsihte. Omeniti pa treba, da so imeli že od junija meseca lanskega leta 130% pa draginjske doklade na podlagi dose-naj bi spremenila v draginjsko doklado in zvišala na 100%, drugih 100% pa naj pride k plači. Pri pritožbeni komisiji jih je zastopal državni poslanec gosp. dr. Benkovič in trije poduradniki. Prišlo je do poravnave in so poduradniki dosegli sledeče: 150% zvišanja sedanjih službenih prejemkov; 20% za zvišanje prave plače, 130% pa draginjske doklade na podlagi sedanje plače. Tožba glede separatajnega plačevanja nedeljske službe in nadsiht se je umak-

nila s pridržkom, da se jo zopet vložijo, samo v drugi obliki, kajti poduradnikom ne gre toliko za to, da jim plačajo nedelje, marveč za to, da bi imeli nedelje proste. Gospod državni poslanec dr. Benkovič je odklonil plačilo v denarju za svoj trud in je naročil, naj rajši danujemo 50 kron za dr. Krekovo spomenik, 50 kron za Slovensko Stražo in 50 kron za Ciril-Methodovo družbo. Poduradniki so pa darovali za dr. Krekovo spomenik 100 kron, torej skupaj 200 kron. Dru. Benkoviču so se posebej zahvalili.

Graški upor. Delavstvo tovarne za vagono v Gradcu je na nedeljskem shodu, kakor znano sklenilo, da nadaljuje prekinjeno delo pod gotovimi pogoji. Izvolilo je deputacijo 12 članov, ki naj poroča o svojih zahtevah pritožbeni komisiji in deželnemu namestniku. Pod vodstvom sodr. Macholda je bila deputacija predvčerajšnjim pri pritožbeni komisiji, da urgira rešitev že davno zahtevanega zboljšanja plač. Sodr. Machold je točno razložil neugodnosti plač. vpraš. in zahtev. kontrolno nad oddajo živil. Nato je šla deputacija k deželnemu namestniku. Tu so obrazložili vzroke neprestanih delavskih nemirov in pozivljali namestnika, da jim preskrbi zadostno pomoč. Grof Clary je obljubil, da se zavzame za podane želje in da bo osebno posredoval na Dunaju, da sestavljene zahteve uresniči. — Upamo, da so dogodki zadnjega tedna merodajne oblasti prepričali, da tako ne more iti več dalje in da je treba delavstvu hitre pomoči, da se mu omogoči delo in olajša življenje.

Graški občinski svet je dokončal debato o proračunu. Da se delno pokrije potrebščina, odnosno primanjkljaj 9.473.626 K, sklene občinski svet: Sedaj obstoječi mestni davek za vozne karte se poviša dvojno; po 50 odstotkov občinskih doklad k tekočim direktnim davkom, poleg tega cela vrsta doklad, in sicer k zemljiškemu, hišnonajemniškemu in splošnemu dohodniškemu davku in dosedanja doklada 40 odstotkov k tekočemu užitekniškemu davku. V pokritje še preostalega primanjkljaja se sklene najeti kot viseči dolg deset milijonov kron. Socijalni demokratje so glasovali proti hišno-najemniškim dokladam in proti davkom na vozne listke.

Češko gledališče na Dunaju. Praški »Narodni Listy« poročajo, da bo o priliki petdesetletnice praškega Narodnega divadla ustanovljeno na Dunaju češko narodno gledališče. V ta namen se je vršilo dne 12. maja ustanovno zborovanje konzorcija za češko narodno gledališče na Dunaju.

Avstrijska Daimlerjeva akcijska družba. V seji upravnega sveta avstr. Daimlerjeve akc. družbe za motorje je bila predložena bilanca zadnjega poslovnega leta. Čisti dobiček znaša 2.944.511 kron (lani 2.189.906 kron). Upravni svet je sklenil, da predlaga na prihodnji seji generalne skupščine dividendo 38 kron, t. j. 19 odstotkov (lani 34 kron, t. j. 17 odst.).

Ubijalec in ropar Peter Rauner, o katerem smo včeraj poročali, da je ubil dunajsko kontoristko v Preinfalk na Štajerskem, je obsojen na smrt na vešala.

Dvojni umor. V Davolovicah na Češkem so našli zadnje nedeljo truplo nekega vojaka, ki je opravljal na polju službo straže. Dosedaj še neznan hudodelci so razbili vojaku lobanjo, nedaleč od njega pa je ležalo truplo s silo napadene deklice. Osumljena sta dva vojaka, ki so jih tudi aretirali. Kakor domnevajo, sta vojaka umorila najprej deklico in ubila nato, ko sta opazila, da ju opazuje stražeči vojak, še njega. V bližini trupa so našli sekuro.

Obsojeni budimpeštanski občinski svetnik. Znani budimpeštanski velemesar Zeidl, ki je bil pravkar radi navijanja cen obsojen na 30 dni zapora, je bil pred nekaj dnevi zopet obsojen na 35 dni zapora. Zeidl, občinski svetnik in mestni zastopnik, se je zaman trudil, da bi se mu posrečilo spremeniti zaporno kazen v denarno globo. Ves njegov trud se je izjalovil ob trdnosti notranjega ministra, ki se je z vsemi silami zavzel za to, da odsedi Zeidl radi svojih velikih navijanj cen kazen, ki mu jo je prisodilo sodišče.

Kakor v rajnu . . . Prebivalci saškega mesta Zandave so zjutraj na 1. maja postavili na mestnem trgu mlaj, na katerega so obesili nehonorirane karte za kruh, moko, mast in druge karte v pestrih barvah. Na deblu tega drevesa so bile napisane na tablici Gospodove besede do prvih oseb v rajnu: »Jesti smete z vseh dreves, le s tega nikoli!«

Polska banka v Harkovu. V Harkovu so ustanovili poljsko trgovsko in obrtno akcijsko banko s kapitalom 2 milijona rublev.

Drobne dnevne vesti. Tiskarna Češke socialistične stranke (narodnih socialcev) Melantich je uvedla s prvim majem osemurni delavnik za svoje osebe. — Pri Šumperku na Moravskem orjejo vojak in za vprego k plugom so jim — psi. Tudi neke vrste nadomestek.

Izgubljenih je bilo 500 K na potu od »Uniona« proti deželnemu gledališču. Pošten najditelj naj jih proti primerni nagradi odda na policijskem ravnateljstvu. Izgubila jih je revna uradnica.

Vojna.

Dunaj, 16. maja. Uradno se razglašajo: Med Brento in Piavo smo zavrnili več italijanskih izvidnih sunkov. Pri tem je prišlo do bližinskih bojov na Monte Asolane in Monte Pertica. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 16. maja. Wolffov urad ponoča iz glavnega stana: Ko smo včeraj v boju infanterije vrgli Francoze iz naših jarkov, je popustil tudi topniški ogenj ob Kemmelu. Naraščali pa so artiljerijski boji ob kanalu La Bassée ter med Sommo in Avno. Na zapadnem bregu Avre je sovražnik z močnimi oddelki sunil iz gozda Semecat, a bil je s težkimi izgubami odbit. Na ostalih frontah manjši spopadi. Letalsko delovanje je bilo prav živahno. Sestrelili smo 33 sovražnih letal. — Ludendorff.

Zadnje vesti.

Cesar Karel v Sofiji.

Sofija, 16. maja. Tukaj se vrše velike priprave za slavnosten sprejem cesarja Karla in cesarice Cite, ki dospeta v Sofijo jutri popoldne, da obiščeta kralja Ferdinanda. V cesarjevem spremstvu bo tudi vnanji minister grof Burian. Iz Sofije odpotuje cesarska dvojica v Carigrad.

Pomorski napad na Pulj.

Dunaj, 16. maja. Dne 14. maja rano zjutraj je italijanska torpedovka poskušala vdreti do puljskega pristanišča. V sled pazljivosti naših predstraž in vsled naših varnostnih priprav se je poskus ponesrečil. Italijanska torpedovka je bila pred pristaniščem potopljena, moštvo — obstoječe iz korvetnega kapitana in treh mož — pa je bilo vjeto. Eden izmed ujetnikov je težko ranjen. Očividno je oddelek flotilje na morju podpiral sovražno podjetje. Ko se je zdaniilo, je zadelo nekotliko izvidnih letalcev nad severno Adrijo na močno letalsko flotiljo. V eno uro trajajočem zračnem boju je bilo zbito eno sovražno in eno naše letalo.

Hrvatski sabor.

Zagreb, 15. maja. V debati o indeminetnih predlogih izrekla posl. Vuketić (frank.) odklanjajoče stališče svoje stranke. Hrvatsko vprašanje, da je del orijentskega vprašanja in treba je delati na to, da se reši v hrvatskem zmišlu. Govornik protestira proti priklonitvi Bosne in Hercegovine k Ogrski in kritizira novo jugoslovanstvo, kar je nekaj čisto drugega kakor stara jugoslovanska ideja škofa Strossmayerja. Prejšnji Jugoslovani, predvsem Strossmayer so imeli vedno pred očmi združitev vseh hrvatskih dežel pod Habsburžani. Z jugoslovansko idejo hočejo hrvatski narod le zvoditi na stranpota, kajti Jugoslovani odklanjajo vsako eksistenčno upravičenost hrvatskega državnega prava. Vsehrvatski program iz leta 1894 dokazuje lojalnost in legitimnost stranke. Poslanec Pavunić (frank.) govori proti jugoslovanski agitaciji in za vsehrvatski program. Govornik trdi, da agitirajo za jugoslovansko idejo. (Nasprotovanje desno, medklici). Hrvatska država mora nastati, v tem pa moramo biti ravno tako edini, kakor so Čehi. Končno izjavlja, večkrat prekinjen od večine, da bo glasoval proti predlogi. Ban Ant. pl. Mihalovič izjavlja, da naj noben uradnik ne agitira za jugoslovansko deklaracijo. Indeminetna predloga je bila sprejeta v generalni in specialni debati. — (Pripominjamo: Uradno poročilo govori le o frankovskih govornikih, ki se vsi obračajo proti jugoslovanstvu, dočim govornikov drugih hrvatskih strank sploh ne omenja. Da bi bili ti lepo tiho v saboru, se nam zdi neverjetno.)

Za narodno ujedinjenje.

Zagreb, 16. maja. V Zagrebu se je vršilo posvetovanje političnih voditeljev, katerega so se udeležili med drugimi dalmatinska poslanca dr. Krstelj in dr. Drinković, bosenski deželni poslanci dr. Sunarić, Jelović, dr. Čabrajić, Dimović in Maikić, hrvatska deželna poslanca dr. Budisavljević in Valerijan Pribičević ter zastopniki iz Istre. Predmet posvetovanja je bilo vprašanje združenja vseh onih elementov, ki stojijo sedaj izven obstoječih strank in ki zastopajo idejo narodnega ujedinjenja Hrvatov, Srbov in Slovencev ter zahtevo po samostojni neodvisni državi. O posvetovanju se je izdalo obvestilo: Ker nobena obstoječih strank sama ne more izvesti ujedinjenja in neodvisnosti ljudstva Slovencev, Hrvatov in Srbov, zato je neobhodno potrebno, da se ves narod združi v enotno politično organizacijo.

Praške slavnosti.

Praga, 16. maja. Danes se je pričela v Pragi velika slavnost petdesetletnice češkega narodnega gledališča. Pozdravljajoč v ogromnem številu prispele goste iz vseh slovanskih pokrajin je poslanec dr. Kramář med drugim izvajal, da je češki narod danes močnejši in trdnjši, kakor kedaj preje. Ni slabše politike, kakor je ona, ki se boji nevarnosti. Mi vidimo, hvala bogu, da to, kar hočemo mi, hoče celi svet: mi vidimo, da nismo več osamljeni, da nas s prispelimi slovanskimi gosti vežejo skupni interesi. Naša zmaga je njihova zmaga, njihova zmaga je naša zmaga!

Boljševiki.

Carigrad, 15. maja. Po zadnjih vesteh so dobili boljševiki v okolici Bakuja ojačenja iz Turkestana in Astrahana, ki so prišla na ruskih ladjah preko kaspijskega morja. S temi ojačenji so napadli boljševiki Muselmance, ki so morali po trdovratnih bojih zapustiti mesto Baku, ki je padlo v roke boljševikom. Kljub temu, da so prihiteli mestu na pomoč Muselmanci iz Dagestana in Georgiji, se mesto Baku ni moglo držati, ker je pošla bramborem municija in druga obrambna sredstva. Boljševiki napadajo energično dalje.

Turčija zahteva Krim.

Kijev, 16. maja. Ukrajinsko glasilo »Viroždenija« je izvedelo iz baje zanesljivega vira, da je izrekla Turčija v smislu mirovne pogodbe, sklenjene v Brestu Litovskem, svojo zahtevo po Krimu. Vsled tega smatra ukrajinska vlada za potrebno, da odpočkile svoje čete s krimskega poluotoka.

Rusija.

Moskva, 16. maja. (Agentura.) Sovjet ljudskih komisarjev je sklenil odpravo dedne pravice.

Kodanj, 16. maja. Iz Petrograda se poroča, da bi bivši car Nikolaj prepeljan v Moskvo, kjer pride pred posebno vojno sodišče.

Aprovizacija.

Pralni prašek »Ženska hvala« na rdeče izkaznice za doječe, oziroma noseče matere. Mestna aprovizacija bo oddajala pralni prašek »Ženska hvala« na rdeče izkaznice za doječe, oziroma noseče matere v soboto, dne 18. maja pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določeni je ta - le red: od 8. do 9. dopoldne št. 1—200, od 9. do 10. št. 201—400, od 10. do 11. št. 401 do 600; popoldne od 2. do 3. št. 601—800, od 3. do 4. št. 801—1000, od 4. do 5. št. 1001 do konca. Vsaka oseba dobi 5 zavitkov, ki stanejo skupaj 1 K 90 vin.

Prodajalci petroleja se pomovno obveščajo, da morajo v soboto, dne 21. maja zanesljivo predložiti v mestni posvetovalnici vse odrezke za petrolej ter sporočiti, koliko imajo še v zalogi petroleja.

Bele izkaznice za meso pri mesarjih. Stranke, ki se dan na dan zglašajo, da se jim premeni tega ali onega mesarja, opozarjamo, da se od 1. junija t. l. ne spreminjati ali prepíše nobena izkaznica več. Ker je vsak vzrok brezpredmeten, naj se stranke sploh ne zglašajo do navedenega roka. Mestna aprovizacija je sklenila to vsled tega, da se more izpeljati definitivno revizija mesnih izkaznic, ker so nekatere stranke v posesti večih izkaznic. Tudi tozadevno opominjamo po časopisih ni želo uspeha. Dogodil se je slučaj, da je prišla neka stranka iz Črne vasi kmalu po opominu v časopisih še po mesno izkaznico, dočim je imela zeleno B izkaznico za ubožno akcijo. Do zdaj se je dogladlo pri reviziji že nešteto takih slučajev. Proti vsem se bode najstrožje postopalo. Istotako naznanja mestna aprovizacija, da ne prepisuje izkaznic za ubožno akcijo do ponedeljka. Poleg tega spominjamo stranke zopet na razglas, da oddelek za ubožno akcijo in za mesne izkaznice ne uraduje popoldne za stranke.

Meso na zelene izkaznice B št. 1 do 1200 dobe stranke po nižini ceni v soboto, dne 18. t. m. v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: od 1. do pol 2 št. 1 do 180, od pol 2. do 2. št. 181 do 240, od 2. do pol 3. št. 241 do 360, od pol 3. do 3. št. 361 do 400, od 3. do pol 4. št. 481 do 600, od pol 4. do 4. št. 601 do 720, od 4. do pol 5. št. 721 do 840, od pol 5. do 5. št. 841 do 960, od 5. do pol 6. št. 961 do 1080, od pol 6. do 6. št. 1081 do 1200.

Meso na zelene izkaznice B št. 1201 do konca. dobe stranke po nižini ceni v soboto, dne 18. t. m. popoldne na Poljanski cesti št. 15. Določen je tale red:

od 1. do pol 2. št. 1201 do 1320, od pol 2. do 2. št. 1321 do 1440, od 2. do pol 3. št. 1441 do 1560, od pol 3. do 3. št. 1561 do 1680, od 3. do pol 4. št. 1681 do 1800, od pol 4. do 4. št. 1801 do 1920, od 4. do pol 5. št. 1921 do 2040, od pol 5. do 5. št. 2041 do 2160, od 5. do pol 6. št. 2161 do 2280, od pol 6. do 6. št. 2281 do konca.

Inozemsko meso. Mestna aprovizacija bo prodajala inozemsko meso v cerkvi sv. Jožefa v soboto, dne 18. t. m. in v ponedeljek, dne 20. t. m. obakrat dopoldne od 7. do 9. Prvovrstno meso stane 20 kron kg, drugo vrstno 14 kron kg.

Telečje meso za težko bojne, ki leže. Tisti bolniki, ki leže, in so bili prijavljeni v mestnem aprovizijskem uradu na Poljanski cesti do danes, dne 17. t. m., dobe telečje meso v soboto, dne 18. t. m. na Poljanski cesti št. 15 od 7. do 8. dopoldne. Dovoz telet je neznan in negotov, za to ni mogoče natančno napovedati množine, ki jo bo pri jutrajnji razdelitvi vsak posameznik deležen.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

MOJZES ALI DARVIN?

SOLSKO VPRAŠANJE

SPISAL DR. A. DODEL

CENA 70 VINARJEV

DOBI SE V ZALOŽBI »NAPREJA«

:-: V LJUBLJANI :-:

Št. 5622.

Razglas.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko, razveljavljajoč svoje razpise glede zahtevanja živalskih kož v svrhe vojne uprave na podstavi zakona o vojnih dajavah, opozarja z ozirom na izločitev Kranjske iz ožjega vojnega ozemlja, da stopajo zopet v veljavo sledeče ministrske naredbe in sicer:

- z dne 12. julija 1915, št. 198 drž. zak.
- z dne 19. avgusta 1915, št. 243 drž. zak.
- z dne 28. septembra 1915, št. 291, drž. zak.
- z dne 23. junija 1916, št. 194 drž. zak.
- z dne 26. oktobra 1916, št. t.357 drž. zak.

o prometu s kožami govedine, konj in telet; nadalje z dne 26. januarja 1917, št. 29. drž. zak. o prometu s kožami ovc in koz ter z dne 28. maja 1917, št. 231 drž. zak. o prometu s kožami koz. Tudi sviniske kože, v kolikor niso izvzete od dolžnosti oddaje, morajo se ponujati oziroma naznaniti ne več vojaškim zbiralnicam, marveč v zmišlu ministrske naredbe z dne 26. januarja 1917, št. 20. drž. zak. tam omenjenim mestom.

Ravnati se je torej odlej zopet po teh naredbah in se opozarja osobito, da se dobivajo predpisani seznanji za pošiljanje ovčjih in koznih kož ter transportna dovolila na Dunaju »IX. Berggasse 22, Kriegssturzsamt.«

To se daje vsled razpisa c. kr. deželne vlade z dne 15. aprila 1918, št. 10.479, javno na znanje.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 29. aprila 1918.

Srbenje
Garije
Lišaj
Krašte

Najzanesljivejše sredstvo proti temu je

PARATOL

domače mazilo,

Ke maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno. Velik lonček K 6.-. PARATOL - PRAŠEK varuje občutljivo kožo. Škatlja stane K 2.50.

Oboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri

Paratol delavnice lekarnarja M. Kleina.
BUDAPEŠTA VII—11., ROZSA UTCA 21.

Nadomestilo mila

za pranje perila, izborna peneče in prekaša vse doslej v prometu se nahajajoče izdelke. 1 zavoj t. j. 5 kg K 12, 1 zavoj z 10 kg 23. Preprodajalci dobe popust pri naročbi celega zaboja z 250 kosi. Belo mineralno milo za čiščenje rok in finejšega perila, 1 zavoj 32 kosov K 14. Nadomestek za toaletno milo v raznih barvah, lepo dišeč, 1 zavoj 32 kosov K 18. Toaletno milo s finim vonjem, roza barve, 1 zavoj 24 velikih kosov K 18. Razpošilja po povzetju. Pri večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. Najmanj se more naročiti en zavoj vsake vrste. Izvozno podjetje **M. Jünker v Zagrebu 40, Petrina ul. 3/III, tel. 23-27.**